

Notat

Talepapir til brug for ministerens møde med KIU den 9. oktober 2013 om lovprogrammet m.v.

Dato: 3. oktober 2013

Dokument nr. 102396/13

Sagsbehandler
Christina Hyltdgaard Jacobsen

Talepapir

Tak for indbydelsen til dels at gøre rede for lovprogrammet på det kirkelige område dels at sige noget om, hvad der i øvrigt i det kommende år kan tænkes at ville præge arbejdet på kirkeudvalgets område.

Ministeriets lovprogram

Ministeriet har to punkter på lovprogrammet. Det er tanken, at de to lovforslag vil blive fremsat henholdsvis i anden halvdel af november og anden halvdel af december.

Det første lovforslag

Det første lovforslag handler om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Lovforslaget bygger på rapporterne fra to arbejdsgrupper.

Den ene arbejdsgruppe blev nedsat i 2011 med den opgave at belyse forskellige problemstillinger i forbindelse med lukning af kirker.

Arbejdsgruppen skulle belyse forhold omkring kirkebygningerne. Men arbejdsgruppen skulle også belyse de særlige omstændigheder, der knytter sig til, at der ved de fleste kirker også er en kirkegård.

Arbejdsgruppens rapport blev offentliggjort i april 2013.

Arbejdsgruppen foreslog, at det skal være muligt at bruge kirkerne til formål, der ikke er kirkelige.

Derfor bliver der med lovforslaget lagt op til, at et menighedsråd skal kunne stille en kirke til rådighed til brug for ikke kirkelige formål samtidig med, at kirkebygningen bruges til gudstjenester og kirkelige handlinger. Det vil dog være en forudsætning, at biskoppen også giver tilladelse til det, og at den påtænkte aktivitet ikke strider mod kirkerummets karakter.

Arbejdsgruppen foreslog også, at hvis der er tanker om at nedlægge en kirkegård, så skal der foretages en vurdering af kirkegårdens kulturhistoriske værdi, før der eventuelt træffes beslutning om at nedlægge den.

Lovforslaget lægger derfor op til, at der skal nedsættes et sagkyndigt udvalg til at foretage denne vurdering. Lovforslaget indebærer samtidig, at en kirkegård, der vurderes at være umistelig, ikke kan nedlægges.

Den anden arbejdsgruppe blev nedsat i 2012. Den skulle foretage et serviceeftersyn af den ordning med registrering af gravminder, der blev etableret i 1986.

Denne arbejdsgruppes rapport blev offentliggjort i juli 2013.

Arbejdsgruppen foreslog bl.a., at der skal skabes hjemmel til, at man kan afregistrere gravminder, der tidligere er blevet registreret som bevaringsværdige.

En afregistrering vil begrænse antallet af gravminder, der er blevet erklæret bevaringsværdige. Det vil betyde, at de lokale kirkelige kasser kan spare nogle penge, fordi det er dem, der skal dække udgifterne til at vedligeholde registrerede gravminder.

Lovforslaget lægger også op til, at når der på en kirkegård udvælges gravminder til registrering som bevaringsværdige, så skal der tages hensyn til, hvad der i øvrigt allerede er registreret af gravminder på andre kirkegårde i provstiet. Det betyder, at provsten eller provstiudvalgets bygningskyndige rådgiver kan inddrage viden om registrerede gravminder i andre sogne i forbindelse med den endelige registrering af gravminder fremover.

Det foreslås også, at det fremover bliver biskoppen – og ikke ministeriet - der kan tillade, at registrerede gravminder anbringes andre steder end på kirkegården. Dette forslag er for det første begrundet med, at den stedlige biskop må antages at have et større lokalkendskab end ministeriet. Det er også begrundet med, at flytning af kompetencen fra ministeriet til stiftet indebærer en 'kortere vej' for det lokale menighedsråd.

Endelig foreslås det, at biskoppen og ikke ministeriet skal være klagemyndighed i forhold til Nationalmuseets afgørelser om registrering af gravminder på de kommunalt bestyrede kirkegårde.

Det andet lovforslag

Det andet lovforslag er forslag til ændring af lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning og lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.

Forslaget vil medføre, at kommende biskopper vælges og udnævnes for en periode på 10 år. Dog således at den pligtige afgangsalder på 70 år opretholdes.

Bispeembedet er de senere år blevet genstand for øget eksponering i forhold til presse og offentlighed. Desuden er der fra de kirkelige embeder og myndigheder blevet stadig større

forventninger til, at biskopperne kan fungere som inspiratorer for præsterne og fornyere af kirkens budskab.

Side 5
Dokument nr. 102396/13

Det er vigtigt, at biskopperne også fremover kan honorere tidens krav om dynamik.

Udkast til lovforslag blev sendt i høring den 26. juni 2013 med høringsfrist den 6. september 2013.

Den 8. juli 2013 besluttede jeg dog at imødekomme et ønske fra biskopperne om at udvide høringskredsen til også at omfatte alle menighedsrådene. Derfor blev høringsfristen forlænget til udgangen af oktober - altså udgangen af denne måned - med henblik på at lovforslaget kan fremsættes i anden halvdel af december i år.

Det kommende års arbejde på udvalgets område
Det var de to punkter på ministeriet lovprogram. Og så noget om, hvad der ellers i det kommende år kan forventes inden for Kirkeudvalgets områder.

Her er der særligt to emner, der springer i øjnene:

- spørgsmålet om folkekirkens styre i fremtiden
- spørgsmålet om, hvordan man kan håndtere sager om lukning af kirker.

Styringsudvalget

Styringsudvalget skal aflevere sin endelige betænkning til regeringen ved udgangen af marts måned 2014.

Debatoplægget fra udvalget blev som bekendt sendt i høring i april 2013 med en høringsfrist frem til udgangen af oktober 2013.

Udvalget har i løbet af juni, august og september 2013 afholdt 11 debatmøder (et i hvert stift og et på Bornholm) med henblik på en bred folkekirkelig og folkelig drøftelse af debatoplægget.

Det samlede antal deltagere i debatmøderne nåede op over 2.200. Debatoplægget er også blevet diskuteret ved mange, mange andre møder, og der har været mange indlæg om sagen i medierne.

Jeg kan derfor med glæde konstatere, at vi har fået opfyldt det ønske om bred debat midt i udvalgets arbejde, som både jeg og partiernes kirkeordførere gav udtryk for, da udvalget blev nedsat.

I relation til debatten på møderne har jeg fået at vide, at debatoplæggets kapitel om folkekirkens opgave og identitet og

seks pejlemærker fra mange sider er blevet fremhævet som en fin beskrivelse af traditioner og værdier i folkekirken, som det er væsentligt at holde fast ved og videreføre, uanset hvordan den fremtidige styring tilrettelægges.

I forhold til de forskellige styringsmodeller, som udvalget har lagt frem, er tendensen - ifølge det, jeg har hørt - følgende:

1. En del debattører mener, at den nuværende ordning for folkekirkens styre af henholdsvis indre anliggender og fælles økonomi er velfungerende, bl.a. fordi den af skiftende ministre har været forvaltet med skønsomhed. Debattører med dette synspunkt ønsker grundlæggende ikke nogen ændring af styreformen.

Dog er der blandt dem en tendens til at mene, at det vil være godt med større klarhed, der kan skabes ved, at det, der hidtil har været praksis, bliver lovfæstet. Det er det, der ligger i debatoplæggets model 1.

Et af de fremherskende argumenter for at bevare den nuværende styreform er i øvrigt en formodning eller frygt for, at et kirkeråd vil tiltage sig kompetence til at udtale sig om alt muligt på hele folkekirkens vegne. Et andet argument er en øget frygt for centralisering.

2. En del debattører mener, at repræsentanter for folkekirken i højere grad bør inddrages formelt i beslutningsprocesserne.

Tendensen blandt dem er, at de peger på debatoplæggets model 2 (kirkeråd/bestyrelse med begrænset kompetence), hvor det er et og samme organ, der har kompetencen såvel i forhold til indre anliggender som økonomi.

Modellen indebærer også, at beslutninger skal træffes i en eller anden form for samspil mellem et kirkeligt organ og ministeren.

3. Et begrænset antal debattører ønsker den mest vidtgående model fra udvalget (model 3), hvor kirkeråd/bestyrelse overtager det meste af ministerens kompetence.

Regeringen vil naturligvis ikke på nuværende tidspunkt tage stilling til, hvad der skal ske. Vi vil afvente, hvad udvalget til foråret lægger frem i sin endelige betænkning.

Kirkelukninger

En sag, der har fyldt meget i det forgangne folketingsår, er spørgsmålet omkring kirkelukninger. Og jeg forventer, at det også bliver et meget væsentligt emne i det kommende år.

Jeg kan oplyse, at jeg har indbudt Folketingets kirkeordførere til et møde den 22. oktober 2013 med henblik på, at vi kan ta-

ge en første drøftelse af dette spørgsmål, herunder om der er behov for lovgivning.

Side 9
Dokument nr. 102396/13

Jeg mener, at forløbet med ”kirkeluknings sagen” i København har vist, at vi bør drøfte kirkelukninger i et bredere perspektiv. Og i den forbindelse er der efter min mening nogle væsentlige principper:

- Det er vigtigt, at vi sikrer, at kirkelukninger i fremtiden kan ske efter klare gennemskuelige spilleregler til gavn for folkekirken.
- Vi skal turde snakke åbent om kirkelukninger, hvis vi skal sikre, at folkekirken bruger ressourcerne bedst.
- Om kirkerne skal lukkes helt, bruges på en ny måde eller bevares som i dag vil selvfølgelig bero på en konkret vurdering af hver enkelt kirke. Det er også klart, at der kan være behov for at opføre nye kirker i en række områder.
- Men første skridt er, at vi politikere skaber klare regler og retningslinjer for, hvordan en kirke tages ud af drift. Regler og retningslinjer skal naturligvis udformes i en eller anden form for samspil med relevante aktører i folkekirken, f.eks. Landsforeningen af Menighedsråd og biskopperne.

I den forbindelse vil jeg da lige nævne - og glæde mig over - at biskopperne i en fælles udtalelse har givet udtryk for, at de ønsker klare regler og retningslinjer vedr. kirkelukninger.

Hvordan vi mere konkret skal gå videre med det emne, er noget af det, jeg gerne vil drøfte med ordførerne senere på mødet.

Men det vil altså for mig at se blive et af de to store og væsentlige emner inden for Kirkeudvalgets område i det kommende år.

Tak for ordet.